

УДК 347.6

DOI: 10.33098/2078-6670.2022.13.25.184-188

МЕДІАЦІЯ, ЯК АЛЬТЕРНАТИВА ПРИЙНЯТТЯ БЕЗКОНФЛІКТНИХ РІШЕНЬ. ЗАКОН УКРАЇНИ ПРО МЕДІАЦІЮ

Шевчук Любомир Васильович,
кандидат юридичних наук, доцент кафедри права
ЗВО «Університет Короля Данила»
вул.Коновальця 35, м. Івано-Франківськ, 76018
e-mail: Lub1977@ukr.net
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8801-4516>

Мета. Дана стаття висвітлює принципи переваги такого методу альтернативного врегулювання спорів, конфліктних ситуацій, як медіація, здійснює свого роду певний аналіз світогляду науковців, та бачення фахівцями розвитку та можливості практичного застосування його у правовій площині сьогодення нашої держави, ймовірність змістовного перегляду пересічного українця на вже встановлені та застосовані ним же правила рішень форс-мажорних обставин з більш болючих до лояльно згладжувальних відносин. **Методика.** Проведено аналіз та узагальнення науково-теоретичного матеріалу. В процесі дослідження дотримувалось наступних методів наукового пізнання: системно-структурний, порівняльний. **Результати.** В процесі зробленого дослідження, розглянуто істотні відмінності і в свою чергу практичні переваги альтернативних методів врегулювання спорів, на відміну від судового системного розгляду, що дійсно проглядається у мобільності процесу, мінімізації затрат, як часу так фінансових, та збереженні подальших відносин між сторонами, що звичайно є немаловажним фактором сприятливої атмосфери ведення господарства в цілому. **Наукова новизна.** В світі західного суспільства вже давно пропагуються так звані альтернативні методи врегулювання спорів, або іншими словами досудового врегулювання. Ми не можемо сказати, що вони є для нашої держави дійсно невідомими. Скоріше можна відмітити, не наскільки практично застосовані, так, як наше суспільство, ще певною мірою є заангажоване на судо судовому процесі, із стійкою категоричністю, небажанням хоча б одного з учасників конфлікту (як правило, боржника у зобов'язанні) виконати свої обов'язки. **Практична значимість.** Результати дослідження, висновки, можуть бути застосовані чи взяті до уваги в правозастосовній практиці в сфері, як судового так і досудового розгляду.

Ключові слова. Медіація, медіатор, сторони медіації, альтернативні методи.

Liubomyr Shevchuk
PhD in Law Science, King Danylo University,
35 Konovaltsja str., Ivano-Frankivsk, Ukraine, 76018
e-mail: Lub1977@ukr.net

MEDIATION AS AN ALTERNATIVE TO ACCEPTANCE CONFLICT-FREE SOLUTIONS. LAW OF UKRAINE ON MEDIATION

Purpose. This article highlights the fundamental advantages of this method of alternative dispute resolution, conflict situations, such as mediation, provides a kind of analysis of the worldview of scientists, and the vision of development experts and the possibility of its practical application in the legal field of our state. the rules of force majeure decisions applied by him from more painful to loyal smoothing relations. **Method.** The analysis and generalization of scientific and theoretical material is carried out. In the process of research the following methods of scientific knowledge were followed: system-structural, comparative. **Results.** In the course of the study, significant differences and in turn the practical advantages of alternative methods of dispute resolution were considered, in contrast to the judicial system, which is really seen in the mobility of the process, minimizing costs, both time and financial, and maintaining further relations between the parties. is an important factor in the favorable atmosphere of the economy as a whole. **Scientific novelty.** In the world of Western society, so-called alternative methods of dispute resolution, or in other words pre-trial settlement, have long been promoted. We cannot say that they are really unknown to our state. Rather, it can be noted that they are not as practically applied, as our society is still to some extent engaged in a purely judicial process, with persistent categoricalness, unwillingness of at least one of the parties to the conflict (usually the debtor in obligation) to fulfill its obligations. languages. **Practical significance.** The results of the study, the conclusions, can be applied or taken into account in law enforcement practice in the field of both judicial and pre-trial proceedings.

Key words. Mediation, mediator, aspects of mediation, alternative methods.

Постановка проблеми. З огляду на переймання досвіду в наших західних сусідів, закономірним буде, якщо наша держава перейме і ті норми, важелі, які технічно регулюватимуть значимі для пересічного громадянина процеси унормування відносин, без звернень до судів. Позасудове вирішення спорів конфліктуючих сторін в західному світі є звичайною прагматично витриманою процедурою, яка дійсно дієво, на практиці показала позитивний кінцевий результат, який в свою чергу впливає на збереження відносин між сторонами спору, мінімізує як витрати в часі так і на фінансову стабільність.

Адже, дуже часто доводиться чути, що суд не належним чином розглянув ту чи іншу справу, не взявши до уваги всі факти доказової бази сторін. Чи для прикладу, упереджено віднісся до однієї сторони, чим самим виніс неправомірне рішення, що власне потягло за собою апеляційне звернення у вищі інстанції на винесене рішення. А це, як вже відомо із практики є затягування справи на не один місяць або й навіть рік. Але й після такої довгої, клопіткої, витратної процедури, все ж таки тільки одна сторона залишається задоволеною винесеним рішенням, а друга в свою чергу несе фінансові витрати та моральні пригнічення.

А тому, щоб уникнути всієї цієї двосторонньої негативності, мінімізувати фінансові та часові витрати, нам потрібно обдуманно підійти до щоденної практики задіяння альтернативних шляхів, важелів позасудового з'ясування, які окреслюють картину спору для сторін з менш пагубними наслідками із різних аспектів розгляду.

Взагалі, можна сказати, що домінуючою властивістю методів досудового врегулювання є їх наголос у лояльності вирішення спірних питань між сторонами, розумінні того, що так чи інакше, але в господарюючих відносинах має бути збережений баланс хороших відносин, довіри до партнера, а це безумовно в подальшому приносить відповідні дивіденди, які грають на руку всім сторонам.

Не маловажним також є те, що завдяки даним методам, відбувається розвантаження роботи судів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сьогодні Україна дійсно вимагає розвитку процесу задіяння методів альтернативного врегулювання спорів, вони є доречними і актуальними. Питання досудового врегулювання в українській науковій літературі тільки зростає. Дана проблематика прослідковується в працях Т.Кисельової, Л.Логущ, Сулейманової С.Р., Т.Подковенко, Островської О.А. і інших науковців.

Постановка завдання. Враховуючи наявність тенденції в зростаючій кількості наукових праць, щодо розгляду альтернативних методів досудового врегулювання спорів, а також бачення їх реалізації на практиці, можна сміливо, з впевненістю наголосити на їх актуальності, та зокрема, вкорінення їх у правове поле нашої держави.

Виклад основного матеріалу дослідження. Оскільки спори є невід'ємною частиною людської природи, то до медіації в тій чи іншій формі люди вдаються здавна. Сучасна медіація, це досить структурований процес, що має певні правила [1].

Інститут альтернативного (досудового) врегулювання спорів, конфліктів на правничих полях України, ще далеко не на стільки є поширеним, як в наших західних сусідів. Хоча такі щоденні і за звичай поширені питання, як для прикладу, подолати спричинені об'єктивними чи суб'єктивними обставинами конфлікти, які із-за певних обставин виникли між господарюючими сторонами, потребують невідкладних рішень та консультативних зустрічей. Сторони конфлікту доволі часто через свою категоричність у небажанні щодо примирення, стоять на своїй твердій позиції, доказуючи свою правоту, переходять межу, після якої здається, подальшої співпраці у нормальному робочому режимі бути не може [2]. І власне в цьому не переосмисленні своїх категоричностей,

курсуючи вже чітко виробленою класичною схемою судових тяганин, в більшості випадків затрачають і час і кошти і моральну стійкість, при цьому доволі часто-густо в кінцевому результаті без компенсацій.

А щоб минути загострення та суперечності між сторонами конфлікту і вирішити питання в дещо безболісній та заощадливішій площині, зберегти при цьому репутацію підприємства, буде правильним задіяти альтернативні методи досудового врегулювання, які в свою чергу пропагують лояльне вирішення конфлікту.

В чому ж полягає зміст цих методів, їх гнучкість та превентивність технічної складової, що вони є на стільки поширеними в західному світі.

Медіація це метод вирішення спорів із залученням посередника (медіатора), який допомагає сторонам конфлікту налагодити процес комунікації і проаналізувати конфліктну ситуацію таким чином, щоб вони самі змогли обрати той варіант рішення, який би задовольняв інтереси і потреби усіх учасників конфлікту. На думку Островської О.І. метою медіації є орієнтування на досягнення згоди, консенсусу, прийняття спільного рішення, яке буде задовольняти обидві сторони конфлікту. Основною відмінністю медіації від інших способів вирішення господарських спорів є те, що вона не зосереджується на пошуку та доведенні правоти тієї чи іншої сторони [3].

Для прикладу можна згадати той факт, що ряд експертів притримуються тієї думки, що без запровадження альтернативних способів вирішення конфліктів економіка США сьогодні була б паралізована. Фактично понад 90% всіх спорів в країні вирішуються шляхом медіації та інших альтернативних способів вирішення конфліктів [4].

В Україні метод медіації ще не є на скільки практично застосованим, але на законодавчому рівні вже прийнятий Закон про медіацію, який набрав чинності 15 грудня 2021р. І це дійсно є хороша та знакова новина, адже вже є всі важелі для пропагування даного методу в житті. Тобто є технічний ресурс, завдяки якому здійснюватиметься процес регулювання методу медіації.

Згідно даного закону, медіація проводиться за взаємною згодою сторін з урахуванням принципів добровільності, конфіденційності, нейтральності, незалежності та неупередженості медіатора, самовизначення та рівності прав сторін медіації[5]. Ми бачимо, що законодавець, чітко вказує, що метод медіації може бути проведений тільки за добровільним волевиявленням та взаємною згодою сторін. І якщо не буде досягнуто цих першочергових принципів, медіація, як така відбутись не зможе (заборона будь-якого тиску на сторони медіації з метою проведення чи припинення процесу медіації) [6].

Медіатором в свою чергу може бути фізична особа, яка немає судимості, цивільно дієздатна, яка пройшла базову підготовку медіатора в Україні або за кордоном. Базова підготовка медіаторів здійснюється за програмою обсягом (тривалістю) не менше 90 годин навчання, у тому числі не менше 45 годин практичного навчання. Після проходження навчання, дана особа отримує відповідний сертифікат, до якого додається перелік компонентів програми навчання і набутих компетентностей.

Нормою закону дається визначення сторін медіації. У відповідності до п.7.ст.1 Закону, сторони медіації це фізичні, юридичні особи або групи осіб, які звернулися до медіатора (медіаторів) чи суб'єкта, що забезпечує проведення медіації, з метою запобігання виникненню або врегулювання конфлікту (спору) між ними шляхом проведення медіації та уклали договір про проведення медіації.

Законодавець передбачив окремі пункти щодо прав та обов'язків як сторін медіації так власне і для самого медіатора. Зокрема йде мова також і про норми професійної етики особи, яка здійснює медіацію.

Окремим, третім розділом закону, прописано сам процес проведення медіації. А це є підготовка до медіації, порядок проведення медіації та підстави її припинення, зміст договору про проведення медіації, зміст угоди за результатами медіації.

Висновки. Отже, підсумовуючи вище вказаний матеріал, ми можемо прослідкувати, на скільки дійсно метод медіації є нормалізуючим процесом, який полягає в об'єктивному прийнятті рішень, виходячи з тих чи інших резонансних питань, які в кінцевому результаті задовольняють сторони, враховуючи мінімальність затрат часу так і у фінансовому еквіваленті.

Закон України про медіацію, має витриманість, як щодо прав та обов'язків сторін процесу медіації, так і до самого медіатора, його підготовчі навички, етичні здібності, функціональні кроки в самому процесі, що безумовно створює атмосферу проведення даного методу максимально наближеним та конструктивним у вирішенні загострених питань для сторін.

Список використаних джерел

1. Крисюк Ю. П. Медіація як позасудовий спосіб вирішення спорів: історія впровадження в зарубіжних країнах і перспективи для України. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право.* 2016. Вип. 38(2). С. 154-157. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvuzhpr_2016_38%282%29__40
2. Логуш Л. В. Досудове врегулювання спорів у сфері фінансових послуг: практичні аспекти захисту прав споживачів фінансових послуг: навчально-практичний посібник. - Київ: [Пульсари], 2020. 34 с. URL: <https://legalclinics.in.ua/wp-content/uploads/2021/03/Dosudove-vregulyuvannya-sporiv-spozhyvachiv-finansovyh-poslug-NaUKMA.pdf>.
3. Островська О.А., Фінько О.Л. Медіація як альтернативний спосіб урегулювання конфліктів та колсантингова послуга. *Глобальні та національні проблеми економіки.* 2018. Вип. 21. С. 34-38. URL: <http://global-national.in.ua/archive/21-2018/8.pdf>
4. Матеріали круглого столу (Одеса, 29 березня 2021 р.) / за заг. ред. д.ю.н., професора Н. Ю. Голубевої ; НУ «Одеська юридична академія». Одеса: Фенікс, 2021. URL: <https://hdl.handle.net/11300/14491>
5. Закон України про медіацію від 15.12.2021р. №1875ІХ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1875-20#Text>
6. Кармаза О. Інститут медіації: Основні концепції розвитку. *Підприємництво, господарство і право.* 2017. № 2. С. 24-28. URL: <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2017/2/6.pdf>

References

1. Krysiuk, Y. (2016). Mediation as an extrajudicial method of dispute resolution: the history of implementation in foreign countries and prospects for Ukraine. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Serii: Pravo*, 38 (2), pp. 154-157. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvuzhpr_2016_38%282%29__40 (in Ukrainian)
2. Logush, L. (2020). Dosudove vrehulivuvannia sporiv u sferi finansovykh posluh: praktychni aspekty zakhystu prav spozhyvachiv finansovykh posluh [Pre-trial settlement of disputes in the field of financial services: practical aspects of protecting the rights of consumers of financial services]. Kyiv: [Pulsary], 34 p. Available at: <https://legalclinics.in.ua/wp->

content/uploads/2021/03/Dosudove-vregulyuvannya-sporiv-spozhyvachiv-finansovyh-poslug-NaUKMA.pdf (in Ukrainian)

3. Ostrovska, O.A., Finko, O.L. (2018). Mediatsiia yak alternatyvnyi sposib urehuliuвання konfliktiv ta kolsantynhova posluha [Mediation as alternative method of conflicts management and consulting service]. *Hlobalni ta natsionalni problemy ekonomiky*, 21, pp. 34-38. Available at: <http://global-national.in.ua/archive/21-2018/8.pdf> (in Ukrainian)

4. Golubeva, Y. (2021). Materials of the round table (Odesa, March 29, 2021) / NU "Odesa legal academy". Odesa: Phoenix. Available at: <https://hdl.handle.net/11300/14491> (in Ukrainian)

5. Law of Ukraine on Mediation №1875IX (2021, December 15). Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1875-20#Text> (in Ukrainian)

6. Karmaza, O. (2017). Instytut mediatsii: Osnovni kontseptsii rozvytku [Institute of Mediation: Basic Concepts of Development]. *Pidpriemnytstvo, hospodarstvo i pravo*, 2, pp. 24-28. Available at: <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2017/2/6.pdf> (in Ukrainian)

Стаття: надійшла до редакції 16.05.2022
прийнята до друку 27.05.2022
The article: is received 16.05.2022
is accepted 27.05.2022

Бібліографія: Шевчук Л. В. Медіація, як альтернатива прийняття безконфліктних рішень. Закон України про медіацію. *Науково-інформаційний вісник Івано-Франківського університету права імені Короля Данила Галицького: Журнал. Серія Право*. Івано-Франківськ: Редакційно-видавничий відділ Університету Короля Данила, 2022. Вип. 13 (25). С. 184-188. DOI: 10.33098/2078-6670.2022.13.25.184-188.

